

МОДЕЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ

Хилько І. І., старший викладач

Миколаївський національний аграрний університет

Корені терміна «ризик» слід шукати в грецьких словах *gidsikon*, *gidsa* — стрімчак, скеля. Італійською мовою *risiko* означає «небезпека, загроза»; французькою *risdoe* — буквально «об'їжджати стрімчак, скелю». У словнику Вебстера «ризик» визначається, як «небезпека, можливість збитку чи втрат». У словнику Ожегова «ризик» визначається як «можливість небезпеки» чи, як «дія навмання в надії на щасливий результат» [1].

Існуюча література характеризується неоднозначністю в трактуванні рис, властивостей і елементів ризику, у розумінні його змісту, співвідношення об'єктивних і суб'єктивних сторін. Розмаїтість думок про сутність ризику пояснюється, зокрема, багатоаспектністю цього явища, практично повним його ігноруванням в існуючому господарському законодавстві, недостатнім використанням у реальній економічній практиці й управлінській діяльності. По суті ризиків дотепер не склалося однозначного тлумачення. Це пояснюється складністю даного явища і його недостатнім теоретичним вивченням.

Ризик – це можливість виникнення несприятливих ситуацій, тобто ймовірність втрати організацією своїх ресурсів, недоотримання доходів або отримання додаткових збитків у результаті певної діяльності. У сучасній економіці ризик особливо ймовірний унаслідок невизначеності політичної ситуації, що не зменшується, нестійкості економічного середовища, відсутність гарантії в здобутті очікуваного результату, запобігання втратам [2].

У сучасній економічній літературі виділяють наступні функції ризику: інноваційна, регулятивна (управлінська), захисна, аналітична.

Інноваційну функцію ризик виконує, стимулюючи пошук нетрадиційних розв'язань проблем, які стоять перед підприємцем.

Регулятивна функція має суперечливий характер і виступає у двох формах: конструктивній і деструктивній.

Конструктивна форма полягає в тому, що здатність ризикувати – один зі шляхів успішної діяльності підприємця. Однак якщо рішення приймається в умовах неповної інформації, ризик може виступати як дестабілізуючий фактор (деструктивна форма).

Захисна функція ризику виявляється в тому, що якщо для підприємця ризик – природний стан, то нормальним повинно бути і терпиме ставлення до невдач.

Аналітична функція пов'язана з тим, що, аналізуючи всі можливі альтернативи, підприємець прагне вибрати найбільш рентабельні і найменш ризиковані рішення.

Розглядаючи функції підприємницького ризику, слід ще раз підкреслити, що, незважаючи на значний потенціал втрат, який несе в собі ризик, він є джерелом можливого прибутку. Тому завдання підприємця – не відмова від ризику, а вибір рішень, пов'язаних з ризиком на основі об'єктивних критеріїв.

Суперечливість як риса ризику проявляється по-різному. З одного боку, ризик орієнтований на одержання певних результатів неординарними, новими методами в умовах невизначеності і ситуації неминучого вибору. Тим самим він дозволяє переборювати консерватизм, психологічні бар'єри, які перешкоджають запровадженню нових, перспективних видів підприємницької діяльності. Це, у свою чергу, сприяє здійсненню різних ініціатив, новаторських ідей спрямованих на досягнення успіху.

З другого боку, можлива ситуація, коли підприємець у ситуації невизначеності ринкового середовища прийматиме альтернативні рішення без урахування об'єктивних закономірностей розвитку подій та явищ. У такому разі ризик веде до авантюризму, суб'єктивізму, а в результаті до гальмування соціального прогресу.

Крім того, суперечлива природа ризику проявляється в зіткненні об'єктивно існуючих ризикованих дій з їх суб'єктивною оцінкою. Так, людина, не схильна до авантюрних, ризикованих кроків, може вважати ті чи інші дії ризикованими, а іншими людьми вони можуть розцінюватися як обережні, позбавлені будь-якого ризику.

Така властивість ризику, як альтернативність, пов'язана з тим, що часто

виникає необхідність вибору з декількох можливих варіантів рішень. Відсутність можливості вибору знімає розмову про ризик. Там, де немає вибору, не виникає ризикованої ситуації і, отже, не буде ризику.

Існування ризику безпосередньо пов'язане з невизначеністю, яка неоднорідна за формою прояву і змістом. Ризик є одним зі способів «зняття» невизначеності. Причому слід не тільки знайти методи, які дозволяють цілком позбутися впливу факторів невизначеності (що практично неможливо), а й робити облік ризиків з метою вибору раціональних рішень [3].

Одне з головних правил підприємницької діяльності говорить: не уникати ризику, а передбачити його, прагнучи знизити до максимально низького рівня. Це умова грамотного управління ризиками, тобто, своєчасного передбачення, завчасного виявлення невизначеностей та їх наслідків на діяльність організації, розробка та реалізація управлінських рішень по їх зменшенню.

Інформаційні джерела:

1. Івченко І. Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: навч. посіб. / І. Ю. Івченко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

2. Хилько І. І. Прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику [Електроний ресурс] / І. І. Хилько // Сучасні напрями моделювання економіки в умовах інтеграції у світовій простір : тези доповідей Всеукраїнської інтернет-конференції молодих вчених і студентів 19 листопада 2015 р. / за ред. В. С. Шибанін (гол. ред.) та ін. – Миколаїв, 2015. – 306 с. Режим доступа:

http://www.mnau.edu.ua/files/2015/news/Zbirnuk_19_11_2015.pdf

3. Петруня Ю. Є. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / Ю. Є. Петруня, В. Б. Говоруха, Б. В. Літовченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 216 с.